

Cerere de reexaminare asupra Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor

06 Iulie 2018

Președintele României, domnul Klaus Iohannis, a trimis vineri, 6 iulie a.c., Parlamentului, spre reexaminare, Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor.

Vă prezentăm textul integral al cererii:

București, 6 iulie 2018

Domnului Nicolae-Liviu Dragnea

Președintele Camerei Deputaților

În temeiul articolului 77 alineatul (2) din Constituția României,
republicată,

formulez următoarea

CERERE DE REEXAMINARE

asupra

Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 privind
statutul judecătorilor și procurorilor

Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor vizează intervenții legislative de substanță asupra unuia dintre cele mai importante acte normative ce reglementează activitatea autorității judecătorești.

Prin Decizia nr. 45/2018, Curtea Constituțională a constatat neconstituționalitatea unui număr de 12 puncte din legea de modificare a Legii nr. 303/2004 și a unui număr important de dispoziții și sintagme aflate în strânsă legătură cu acestea. Cu toate acestea, o serie de dispoziții din legea transmisă la promulgare ridică în continuare probleme, unele dintre modificări fiind, prin ele însele, neclare și contradictorii, aspect cu consecințe grave asupra exigențelor calității legii, impuse de Legea fundamentală, de natură să genereze

un puternic impact negativ asupra bunei funcționări a sistemului judiciar. De asemenea, prin conținutul lor normativ, unele dintre reglementări sunt lipsite de coerență și previzibilitate întrucât nu sunt corelate nici cu alte dispoziții ale legilor ce compun „pachetul legislativ” în materie de reformă în justiție (Legea de modificare și completare a Legii nr. 304/2004, respectiv Legea de modificare și completarea a Legii nr. 317/2004), putând afecta exigențele constituționale în materie de independență și bună funcționare a sistemului judiciar.

În acest context, trebuie subliniat că, deși a atribuit valoare de principiu unor prevederi legale, legiuitorul operează ulterior modificări de substanță cu privire la statutul judecătorilor și procurorilor care însă contravin principiului statuat prin același act normativ. Astfel, chiar punctul 1 al art. I al legii supuse reexaminării consacră o normă căreia i-a fost atribuită de către Curtea Constituțională valoare de principiu în toată reglementarea sistemului judiciar, respectiv separarea carierei judecătorilor de aceea a procurorilor, pentru ca, prin modificările legislative realizate cu privire la statutul judecătorilor și procurorilor, în cuprinsul legii, acest principiu să fie ignorat și chiar încălcat.

Totodată, considerăm că prin modificările adoptate în privința criteriilor de promovare a examenului de capacitate ori de promovare la instanțele superioare și îndeosebi la Înalta Curte de Casație și Justiție se relativizează standardele profesionale, se introduc criterii

subiective exclusive ori determinante în evaluarea magistraților, cu efect asupra calității actului de justiție la cel mai înalt nivel, în condițiile în care gradul de exigență profesională trebuie să fie direct proporțional cu ierarhia instanțelor de judecată în sistemul judiciar român.

În același timp, apreciem că în lipsa unor dispoziții tranzitorii care să permită etapizarea aplicării noii concepții a legiuitorului privind accesarea în profesie și respectiv, încetarea activității de magistrat, aplicarea imediată a dispozițiilor din cuprinsul Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor riscă să pună în pericol chiar stabilitatea și buna funcționare a sistemului judiciar, reprezentând un pericol real pentru bunul mers al justiției din România, prin posibila blocare a activității instanțelor și parchetelor.

1. La art. I pct. 2 din legea supusă reexaminării se modifică art. 2 alin. (3) din Legea nr. 303/2004, potrivit căruia: „Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii. Judecătorii trebuie să fie imparțiali având libertate deplină în soluționarea cauzelor deduse judecării, în conformitate cu legea și în mod imparțial, cu respectarea egalității de arme și a drepturilor procesuale ale părților. Judecătorii trebuie să ia decizii fără nici un fel de restricții, influențe, presiuni, amenințări sau intervenții, directe sau indirecte, din partea oricărei autorități, fie chiar autorități judiciare. Hotărârile pronunțate în căile de atac nu intră sub imperiul acestor restricții. Scopul independenței judecătorilor constă inclusiv în a garanta fiecărei persoane dreptul

fundamental de a fi examinat cazul său în mod echitabil având la bază doar aplicarea legii.”

În Decizia nr. 45/2018, Curtea Constituțională a arătat că sintagma „fie chiar autorități judiciare” este una clară și că obligația judecătorului de a lua decizii fără „restricții, influențe, presiuni, amenințări sau intervenții directe sau indirecte” este în concordanță cu art. 1 alin. (5) și art. 124 alin. (3) din Constituția României. Așadar, așa cum a reținut și Curtea în jurisprudența sa, „legiuitorul constituant a consacrat independența judecătorului pentru a-l apăra pe acesta de influența autorităților politice și, în special, a puterii executive; această garanție nu poate fi, însă, interpretată ca fiind de natură să determine lipsa responsabilității judecătorului. Legea fundamentală nu conferă numai prerogative - care, în textul menționat, se circumscriu conceptului de «independență» - ci stabilește și limite pentru exercitarea acestora, care, în acest caz, se circumscriu sintagmei «se supun numai legii»” (Decizia nr. 2/2012). În aceeași decizie, Curtea a arătat că „independența judecătorilor, atât din punct de vedere funcțional (în raporturile cu reprezentanții puterii legislative și executive), cât și personal (respectiv al statutului care trebuie să i se acorde judecătorului prin lege), reprezintă o garanție destinată înfăptuirii unei justiții independente, imparțiale și egale, în numele legii”.

Cu toate acestea, textul de lege menționează că „Hotărârile pronunțate în căile de atac nu intră sub imperiul acestor restricții”. Așadar, toate aceste principii stabilite în jurisprudența Curții Constituționale nu se

aplică hotărârilor pronunțate în căile de atac și nici judecătorilor care iau aceste hotărâri.

În primul rând, o atare dispoziție instituie un tratament diferențiat, nejustificat obiectiv și rațional, între judecătorii care pronunță hotărâri în primă instanță și judecătorii care pronunță hotărâri în căi de atac, cei din prima categorie fiind supuși tuturor acestor restricții și dând expresie, așa cum și Curtea a reținut, principiului independenței judecătorilor. Se încalcă pe această cale art. 16 alin. (1) din Constituția României referitor la egalitatea în drepturi, fiind aplicat un tratament discriminatoriu, fără o justificare obiectivă și rațională, pentru persoane aflate în aceeași situație juridică.

În al doilea rând, neaplicarea tezei întâi a art. 2 alin. (3) pentru hotărârile date în căile de atac conduce la concluzia că judecătorii care le pronunță pot fi supuși unor „restricții, influențe, presiuni, amenințări sau intervenții, directe sau indirecte”. O astfel de interpretare contravine flagrant art. 124 alin. (3) din Constituția României referitor la independența judecătorilor, iar prin modul neclar de redactare, dispoziția încalcă și art. 1 alin. (5) din Constituție în componenta sa referitoare la calitatea legii.

2. La art. I pct. 4 din legea reexaminată, alin. (1¹) al art. 3 din Legea nr. 303/2004 prevede: „Procurorii sunt independenți în dispunerea soluțiilor, în condițiile prevăzute de Legea nr. 304/2004, privind

organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare.”

Prin Decizia nr. 924/2012, Curtea Constituțională a reținut că Ministerul Public a fost instituit, prin art. 131 și 132 din Constituție, ca o magistratură componentă a autorității judecătorești, având rolul de a reprezenta în activitatea judiciară interesele generale ale societății și de a apăra ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor. Prin aceeași decizie s-a arătat că procurorii au, la fel ca și judecătorii, statut constituțional de magistrați, prevăzut expres în art. 133 și 134 din Legea fundamentală, că aceștia sunt numiți în funcție, la fel ca judecătorii, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii și că același organ al autorității judecătorești îndeplinește – prin Secția pentru procurori, rolul de instanță de judecată în domeniul răspunderii disciplinare a procurorilor. Nu în ultimul rând, Curtea Constituțională a statuat că independența justiției cuprinde două componente, respectiv componenta instituțională (care nu se referă exclusiv la judecători, ci acoperă sistemul judiciar în întregime) și componenta individuală (independența judecătorului). Așadar, în activitatea judiciară, Ministerul Public reprezintă interesele generale ale societății și apăra ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor.

În cursul procesului penal, procurorul nu dispune doar soluția, ci are un rol mult mai amplu și mai important. Până la adoptarea unei soluții la finalizarea fazei de urmărire penală, procurorul, reprezentând interesele generale ale societății, poate lua măsura preventivă a

reținerii, poate dispune aplicarea măsurilor de protecție în cazul acordării statutului de martor amenințat, poate autoriza unele măsuri de supraveghere tehnică, poate propune judecătorului de drepturi și libertăți luarea celorlalte măsuri preventive prevăzute de lege, dispune unele măsuri de supraveghere, etc. Textul în discuție îi limitează însă independența asupra dispunerii acestor măsuri, așa cum acestea sunt conferite de normele procesual penale, cu consecința imposibilității de respectare a obligației constituționale de a apăra ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor.

Prin urmare, limitarea independenței procurorilor doar la dispunerea soluțiilor încalcă rolul Ministerului Public și statutul procurorilor, așa cum acestea sunt stabilite prin art. 131 alin. (1) și art. 132 alin. (1) din Legea fundamentală.

3. La art. I pct. 5, alin. (2) al art. 4 din Legea nr. 303/2004 prevede: „Procurorii și judecătorii trebuie să se asigure, în toate stadiile unui proces, că drepturile și libertățile individuale sunt garantate și că ordinea publică este protejată”.

În activitatea judiciară, magistrații au obligația de a înlăptui justiția prin aplicarea legii și prin respectarea dispozițiilor procesuale și substanțiale ale legii. Arestarea preventivă, condamnarea la pedeapsa închisorii, aplicarea unor măsuri educative ori asigurării obligatorii, prin hotărâri judecătorești, sunt elemente care conduc la limitarea drepturilor și libertăților cetățeanului, realizând însă o limitare

prevăzută de lege, necesară într-o societate democratică. Proportionalitatea acestor limitări, garantarea respectării drepturilor și libertăților cetățeanului prin raportare la textul legii care le prevede sunt aspecte care intră în competența unor autorități ale statului, precum Curtea Constituțională sau Avocatul Poporului, motiv pentru care apreciem că este necesar ca legiuitorul să circumstanțieze aceste prevederi, întrucât o formulare generală și vagă poate conduce la dificultăți în aplicare.

4. La art. I pct. 6 din legea supusă reexaminării, alin. (3) al art. 4 din Legea nr. 303/2004 prevede: „(3) Judecătorii și procurorii trebuie atât să fie, cât și să apară, ca fiind independenți unii de ceilalți.”

Textul este neclar, imprecis, contradictoriu și generează impredictibilitate prin imposibilitatea aplicării concrete, încălcând astfel art. 1 alin. (5) din Constituție.

Pe de o parte, se stabilește obligația independenței procurorilor și judecătorilor unii față de ceilalți și, pe de altă parte, se acceptă lipsa de independență a unora față de ceilalți atâta timp cât există o aparență (nu o certitudine/obligație) a respectivei independențe.

Sintagma „trebuie să fie, cât și să apară” - provenită dintr-o expresie jurisprudențială folosită de instanțele europene strict în anumite contexte factice - nu este însă suficient de previzibilă pentru a fi folosită cu caracter general, nefiind clar și precis care este obiectul

reglementării, destinatarii normei propuse neputând înțelege care ar fi conduita pe care ar trebui să o adopte pentru a respecta această obligație, mai ales raportat la aparența de independență a unui magistrat față de alt magistrat. În plus, textul legal nu stabilește criterii privind „aparența de independență”, motiv pentru care apreciem că se impune reanalizarea acestei norme de către Parlament.

5. Art. I pct. 7 din legea supusă reexaminării modifică art. 5 alin. (1) și (2) din Legea nr. 303/2004.

a) Potrivit alin. (1) al art. 5: „Funcțiile de judecător, procuror, magistrat-asistent și asistent judiciar sunt incompatibile cu orice alte funcții publice sau private, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior, așa cum acestea sunt definite de legislația în vigoare.”

Menționăm că potrivit art. 285 alin. (1) din Legea educației naționale nr. 1/2011, funcțiile didactice din învățământul superior sunt cele de: asistent universitar; lector universitar/șef de lucrări; conferențiar universitar și profesor universitar. De asemenea, art. 285 alin. (2) din aceeași lege prevede că în instituțiile de învățământ superior funcțiile de cercetare sunt: asistent cercetare; cercetător științific; cercetător științific gradul III; cercetător științific gradul II și cercetător științific gradul I, funcții care, conform alin. (3), sunt echivalate cu cele didactice.

Potrivit art. 125 alin. (3) din Constituție, „Funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior”. După cum se observă, legiuitorul constituant a avut în vedere funcțiile din învățământul superior, fără a realiza vreo distincție între funcțiile de conducere și cele de execuție. Nici legile de organizare judiciară nu au realizat o distincție sub acest aspect, ceea ce a fost de natură să genereze în practică interpretări diferite, cu consecințe grave asupra carierei judecătorilor și procurorilor.

În privința „funcțiilor didactice din învățământul superior, așa cum acestea sunt definite de legislația în vigoare”, acest text de lege a generat în aplicare interpretări diferite în legătură cu posibilitatea judecătorilor și a procurorilor de a exercita funcții de conducere în cadrul instituțiilor de învățământ superior (șef de catedră, prodecan, decan, prorector, rector, etc.).

O distincție în acest sens a fost realizată însă de către Consiliul Superior al Magistraturii, care prin Hotărârea nr. 821 din 4 septembrie 2008 a stabilit că judecătorii pot ocupa doar funcții de execuție, în considerentele hotărârii arătându-se că funcțiile didactice stabilite de art. 53 alin. (1) din Legea nr. 128/1997 privind Statutul personalului didactic sunt: preparator universitar, asistent universitar, lector universitar/șef de lucrări, conferențiar universitar, profesor universitar și profesor universitar consultant. În privința funcțiilor de conducere din învățământul superior, în hotărârea sus-menționată s-a arătat că

acestea pot fi ocupate numai de profesori universitari sau de conferențieri universitari, iar cu această precizare, Consiliul Superior al Magistraturii a conchis că „din interpretarea sintetică a acestor norme juridice, rezultă că funcțiile didactice la care se referă art. 125 alin. (3) și art. 132 alin. (2) din Constituție au natura unor funcții de execuție în structura unei universități.”

Față de cele arătate, considerăm că norma de la art. 5 alin. (1) din legea supusă reexaminării perpetuează aceeași neclaritate și, prin urmare, revine legiuitorului rolul să clarifice această situație, într-un domeniu de o importanță majoră pentru cariera magistraților, prin dispoziții legale clare, neechivoce, a căror aplicare să nu permită arbitrariul ori abuzul. Astfel, textul de lege de la art. 5 alin. (1) impune clarificări sub aspectul naturii funcțiilor didactice din învățământul juridic superior, respectiv dacă se au în vedere doar funcțiile de execuție sau și cele de conducere.

b) Alin. (2) al art. 5 prevede: „Judecătorii și procurorii sunt obligați să se abțină de la orice activitate legată de actul de justiție în cazuri care presupun existența unui conflict între interesele lor și interesul public de înfăptuire a justiției sau de apărare a intereselor generale ale societății”.

În forma anterioară punerii de acord a legii cu Decizia Curții Constituționale nr. 45/2018, alin. (2) conținea și următoarea teză: „În alte situații care exced activității legate de actul de justiție, conflictul

de interese va fi adus la cunoștință, în scris, colegiului de conducere al instanței sau parchetului care apreciază asupra existenței sau inexistenței acestuia”. Prin Decizia nr. 45/2018, Curtea Constituțională a admis obiecția de neconstituționalitate și a constatat că sintagma „alte situații care exced activității legate de actul de justiție” este neconstituțională, întrucât nu respectă cerințele privind calitatea legii impuse de art. 1 alin. (5) din Constituție, iar cazurile care exced activității actului de justiție nu sunt explicitate. În urma punerii de acord a legii cu Decizia Curții Constituționale nr. 45/2018, Parlamentul României a eliminat complet teza a doua a articolului 5 alin. (2), eliminându-se astfel și posibilitatea judecătorilor sau procurorilor de a aduce la cunoștința colegiului de conducere al instanței sau conducătorului parchetului respectivul conflict de interese.

Apreciem că eliminarea acestei posibilități pentru judecători sau procurori nu este una oportună, aducerea la cunoștința colegiului de conducere al instanței sau conducătorului parchetului fiind un filtru suplimentar în eliminarea situațiilor în care magistrații s-ar afla în conflicte de interese.

În forma în vigoare a art. 5 alin. (2) din Legea nr. 303/2004 se prevede că „judecătorii și procurorii sunt obligați să se abțină de la orice activitate legată de actul de justiție în cazuri care presupun existența unui conflict între interesele lor și interesul public de înfăptuire a justiției sau de apărare a intereselor generale ale societății, cu excepția

cazurilor în care conflictul de interese a fost adus la cunoștință, în scris, colegiului de conducere al instanței sau conducătorului parchetului și s-a considerat că existența conflictului de interese nu afectează îndeplinirea imparțială a atribuțiilor de serviciu”. În Decizia nr. 45/2018, Curtea a reținut că „și textul în vigoare cuprinde serioase probleme de previzibilitate, în sensul că dă în competența colegiilor de conducere atribuții jurisdicționale, de soluționare a unor motive de abținere și recuzare, ce se suprapun peste cele ale judecătorului chemat să judece aceste incidente procedurale, ajungându-se în situația unor paralelisme între competența instanțelor de a soluționa cererile de recuzare ori de abținere formulate și competența colegiilor de conducere de a decide asupra conflictului de interese. Dacă, însă, se dorește reglarea acestor situații generate de aplicarea, pe de o parte, a dispozițiilor codurilor de procedură referitoare la motivele de recuzare sau abținere și, pe de altă parte, a dispozițiilor art. 5 alin. (2) din Legea nr. 303/2004, legiuitorul trebuie să formuleze textul analizat într-o manieră de natură a concilia cele două ipoteze normative și de a oferi soluția normativă care trebuie aplicată”.

Ca atare, apreciem că este necesară reanalizarea acestui text de către legiuitor, în sensul concilierii celor două ipoteze normative și păstrării posibilității magistraților de a aduce la cunoștința colegiului de conducere al instanței, respectiv conducătorului parchetului existența unei activități care presupune un conflict de interese.

De asemenea, se impune reglementarea unei proceduri clare prin care aprecierea cu privire la afectarea sau nu a îndeplinirii imparțiale a atribuțiilor de serviciu să nu fie lăsată la latitudinea judecătorului sau procurorului.

Nu în ultimul rând, considerăm că folosirea sintagmei „să se abțină” ar impune legiuitorului să clarifice cadrul juridic incident, sub aspectul aplicării sau nu a regulilor de drept procesual în materia abținerii, cu consecințe clare și previzibile, reglementate de lege.

6. Art. I pct. 8 din legea supusă reexaminării completează dispozițiile art. 6 din Legea nr. 303/2004 cu un nou alineat, alin (2¹), cu următorul cuprins: „Apartenența în calitate de colaborator al organelor de securitate, ca poliție politică, are ca efect eliberarea din funcția deținută”.

Din modul de redactare a acestei dispoziții nu este clar la ce funcție face trimitere noul text introdus. Observăm că nici modificările preconizate la art. I pct. 119 – 122, vizând dispozițiile art. 65 din Legea nr. 303/2004, nu sunt corelate cu această modificare. În aceste condiții, textul nu precizează în mod clar despre ce „funcție deținută” este vorba – funcția de conducere deținută sau cea de judecător/procuror – și nici pe baza cărei proceduri se realizează această eliberare din funcție (prin similitudine cu dispozițiile art. 7 alin. (2) – pct. 9 din legea supusă reexaminării). Lipsa de claritate a normei generează reale dificultăți de aplicare a acesteia, motiv pentru

care este încălcat și art. 1 alin. (5) din Constituție în componenta sa referitoare la calitatea legii, astfel cum aceasta a fost dezvoltată în jurisprudența Curții Constituționale.

Completarea adusă art. 6 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor nu este corelată cu dispozițiile art. 65 din aceeași lege, care prevăd în mod limitativ cazurile de eliberare din funcție a judecătorilor și procurorilor. Așadar, se observă că situația în care judecătorul sau procurorul este lucrător operativ, informator sau colaborator al unui serviciu de informații este prevăzută în rândul cazurilor de eliberare din funcție, dispoziția fiind corelată cu cea a art. 7 din aceeași lege, astfel cum acesta este modificat, care arată: „Încălcarea dispozițiilor alin. (1) conduce la eliberarea din funcția deținută, inclusiv cea de judecător sau procuror”. Spre deosebire de acel caz, semnalăm că apartenența în calitate de colaborator al organelor de securitate, ca poliție politică, nu se regăsește printre cazurile de eliberare din funcție.

7. La art. I pct. 9 se modifică art. 7 alin. (6), alin. (7) și alin. (8) din Legea nr. 303/2004.

În forma adoptată după punerea în acord cu Decizia Curții Constituționale nr. 45/2018, Parlamentul a introdus următoarele dispoziții în conținutul art. 7: „(6) Rezultatul verificărilor se comunică din oficiu Consiliului Superior al Magistraturii, judecătorului sau procurorului vizat, precum și, la cerere, oricărei persoane. (7) Actul

Consiliului Suprem de Apărare a Țării prevăzut la alin. (5) poate fi contestat în instanță, în termen de 3 luni de la data la care a luat cunoștință, de către orice persoană care justifică un interes legitim, conform Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare. Dispozițiile prevăzute la art. 7 din Legea nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, nu sunt aplicabile. (8) Răspunsul eronat se pedepsește conform legii.”

În Decizia nr. 252/2018, Curtea Constituțională a arătat că neconstituționalitatea textului a fost atrasă de faptul că actul Consiliului Suprem de Apărare al Țării era considerat o probă preeminentă, de necontestat în procedura disciplinară care se desfășura în privința magistratului. În paragraful 107 din aceeași decizie, Curtea a arătat că, „având în vedere că noul text prevede că actul Consiliului Suprem de Apărare al Țării poate fi atacat în contencios administrativ, rezultă că opțiunea legiuitorului a fost aceea de a-l califica drept unul administrativ în sensul art. 2 alin. (1) lit. c) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004”. Curtea a reținut că „actul Consiliului Suprem de Apărare al Țării nu reprezintă o simplă operațiune materială, respectiv un act de informare/de comunicare a unei stări de drept, ci un act administrativ care finalizează o etapă a procedurii de stabilire a încălcării regimului incompatibilităților/interdicțiilor și dă, astfel, naștere unor raporturi juridice”. În aceeași decizie, Curtea a arătat că art. 7 alin. (7) teza a doua (exceptarea contestării actului CSAT de la parcurgerea procedurii recursului grațios, conform art. 7

din Legea nr. 554/2004) cuprinde dispoziții neclare din punct de vedere al determinării datei de la care curge dreptul de a contesta actul Consiliului Suprem de Apărare al Țării în fața instanței judecătorești. Curtea Constituțională a reținut că atât art. 11 alin. (1), cât și alin. (2) din Legea nr. 554/2004, care reglementează termenul de prescripție de 6 luni, respectiv termenul de decădere de 1 an pentru introducerea acțiunii, sunt legate de parcurgerea procedurii prealabile, iar în cazul de față, aceasta nefiind aplicabilă, reglementarea este una lipsită de claritate.

În urma punerii în acord a legii cu această dispoziție, Parlamentul a modificat art. 7 alin. (7) din Legea nr. 303/2004 astfel: „Actul Consiliului Suprem de Apărare a Țării prevăzut la alin. (5) poate fi contestat în instanță, în termen de 3 luni de la data la care a luat la cunoștință, de către orice persoană care justifică un interes legitim, conform Legii nr. 554/2004. Dispozițiile prevăzute la art. 7 din Legea nr. 554/2004 nu sunt aplicabile”.

Dispoziția astfel modificată rămâne în continuare una neclară și imprecisă, întrucât nu se poate deduce cine ia la cunoștință și de la ce moment începe să curgă termenul de 3 luni instituit de legiuitor. Astfel, sunt posibile cel puțin trei ipoteze de lucru:

a) Într-o primă ipoteză, în care ar fi vorba despre judecătorul sau procurorul vizat, alin. (6) din același articol precizează că „rezultatul verificărilor se comunică din oficiu Consiliului Superior al

Magistraturii, judecătorului sau procurorului vizat, precum și, la cerere, oricărei persoane”. În această situație, termenul de 3 luni curge de la momentul la care judecătorul sau procurorul vizat a luat la cunoștință de acest act.

b) Într-o a doua ipoteză, în care rezultatul verificării se comunică din oficiu Consiliului Superior al Magistraturii și, „la cerere”, oricărei persoane, termenul de 3 luni curge de la data comunicării către Consiliul Superior al Magistraturii, respectiv de la data comunicării către orice persoană care, în prealabil, ar fi solicitat astfel de informații.

c) În cea de-a treia ipoteză, termenul de 3 luni curge de la data la care „orice persoană care justifică un interes legitim” ia la cunoștință de acest act. Într-un atare caz, se ajunge la un termen nedeterminat în care, de la momentul comunicării rezultatului verificării realizate de CSAT, acesta ar putea fi contestat la instanța de contencios administrativ. O astfel de situație este contrară securității raporturilor juridice care decurge din art. 1 alin. (3) din Constituția României.

Prin Decizia nr. 797/2007, Curtea a reținut că „actul administrativ unilateral cu caracter individual nu este opozabil terților, nefiind supus niciunei forme de publicitate, astfel încât aceștia nu au posibilitatea reală de a cunoaște existența de la data emiterii lui. Acest act este adus la cunoștință doar destinatarului său prin comunicare. Așa fiind, terții – persoane vătămate într-un drept al lor sau într-un interes legitim – se

găsesc în imposibilitatea obiectivă de a cunoaște existența unui act administrativ adresat altui subiect de drept”. Această decizie viza însă procedura prealabilă prevăzută de Legea contenciosului administrativ, iar Curtea a arătat că, în urma modificării art. 11 din Legea nr. 554/2004, textul de lege prevede ca limită a termenului de introducere a cererii termenul de un an de la data comunicării actului, data luării la cunoștință, data introducerii cererii sau data încheierii procesului-verbal de conciliere, după caz. Spre deosebire de reglementările stabilite în Legea nr. 554/2004, comunicarea realizată de Consiliul Suprem de Apărare a Țării, calificată de Curtea Constituțională drept act administrativ, este exceptată de la parcurgerea procedurii prealabile și, în plus, art. 7 alin. (6) din legea supusă reexaminării arată că „rezultatul verificării se comunică din oficiu Consiliului Superior al Magistraturii și, la cerere, oricărei persoane”. Așadar, orice persoană care justifică un interes poate adresa o cerere Consiliului Suprem de Apărare a Țării pentru a-i fi comunicat acest rezultat al verificării anuale. Scopul acestei verificări instituite de legiuitor este tocmai acela de a conferi o garanție suplimentară în privința imparțialității necesare unui judecător sau procuror pentru exercitarea profesiei sale, iar rezultatele acestei proceduri sunt comunicate chiar Consiliului Superior al Magistraturii, garant al independenței justiției. Această verificare este realizată anual, conform dispozițiilor introduse în textul legii. Din această perspectivă, instituirea unui termen de 3 luni de la data luării la cunoștință de către orice persoană interesată, conduce la o situație în care aceste acte administrative pot fi contestate în instanță

într-un interval nedefinit raportat la momentul emiterii lor, deși verificările sunt realizate anual, afectându-se în acest fel securitatea raporturilor juridice și, în mod direct, cariera magistraților.

Având în vedere neclaritatea momentului de la care curge termenul, corelat cu sfera persoanelor vizate de luarea la cunoștință a acestei verificări, dar mai ales ținând seama de faptul că, potrivit art. 7 alin. (2) din lege, sancțiunea pentru nerespectarea acestei interdicții este chiar eliberarea din funcția de judecător și procuror, o astfel de prevedere creează incertitudine cu privire la exercitarea profesiilor de judecător și procuror. Acest lucru aduce atingere art. 124 alin. (3) referitor la independența judecătorilor și art. 132 alin. (1) referitor la statutul procurorului și principiile legalității și imparțialității.

În consecință, Parlamentul nu și-a îndeplinit obligația de a pune în acord legea cu Decizia Curții Constituționale nr. 252/2018 cu privire la neclaritatea momentului de la care curge termenul de contestare a rezultatului verificării, aspect ce contravine art. 147 alin. (4) din Constituție.

În altă ordine de idei, semnalăm că dispozițiile art. 7 alin. (8) din Legea nr. 303/2004 – art. I pct. 9 din legea supusă reexaminării – se impun a fi reanalizate sub aspectul clarității, întrucât din redactarea acestei norme nu se înțelege care este autoritatea care constată caracterul eronat al răspunsului, ținând seama – mai ales – de faptul că instanța de contencios administrativ se pronunță asupra legalității sau

nelegalității actului în cauză și nu asupra caracterului eronat sau nu al răspunsului. În plus, este neclară și natura răspunderii juridice antrenate, sintagma folosită, aceea de „se pedepsește” putând să conducă la concluzia angajării răspunderii penale.

8. Dispozițiile art. 7 alin. (9) din cadrul art. I pct. 9 prevăd: „Informațiile care privesc statutul judecătorilor și procurorilor, organizarea judiciară, organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii (...) prin derogare de la prevederile art. 12 din Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informații de interes public (...) constituie informații de interes public la care accesul liber este garantat”.

Prin Decizia nr. 45/2018, Curtea Constituțională a arătat că includerea informațiilor din procedurile judiciare în categoria informațiilor de interes public, „prin modul generic de reglementare, fragilizează regimul de protecție acordat atât informațiilor/datelor clasificate/private, cât și unor categorii de persoane, drept care încalcă prevederile constituționale ale art. 1 alin. (3) privind statul de drept, art. 26 alin. (1) referitor la obligația autorităților publice de a respecta și ocroti viața intimă, familială și privată și art. 49 cu referire la protecția minorilor”.

În urma punerii textului în acord cu această decizie, Parlamentul a eliminat referirea la procedurile judiciare, iar prin Decizia nr. 252/2018, Curtea a reținut că, atribuind această calitate actelor

administrative extrajudiciare, acestea vor trebui declassificate, având în vedere referirea expresă la exceptarea de la art. 12 din Legea nr. 544/2001, care reglementează excepțiile de la categoria informațiilor de interes public. Așadar, critica la care Curtea Constituțională a răspuns prin considerentele Deciziei nr. 252/2018 viza actele extrajudiciare. Cu toate acestea, observăm că în forma adoptată de legiuitor după punerea de acord a legii cu Decizia nr. 252/2018 a Curții Constituționale, în continuare informațiile care privesc statutul judecătorilor și procurorilor, prin excepție de la art. 12 din Legea nr. 544/2001, reprezintă informații de interes public. Or, printre excepțiile stabilite de Legea nr. 544/2001, art. 12 lit. b), d) și e) include și următoarele: informațiile privind deliberările autorităților, precum și cele care privesc interesele economice și politice ale României, dacă fac parte din categoria informațiilor clasificate, potrivit legii; informațiile cu privire la datele personale, potrivit legii; informațiile privind procedura în timpul anchetei penale sau disciplinare, dacă se periclitizează rezultatul anchetei, se dezvăluie surse confidențiale ori se pun în pericol viața, integritatea corporală, sănătatea unei persoane în urma anchetei efectuate sau în curs de desfășurare. Așadar, prin instituirea acestor excepții în Legea accesului la informații de interes public, legiuitorul a dat expresie și altor limite stabilite de Constituție, nu doar celei prevăzute în art. 31 alin. (3) conform căroră „Dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a tinerilor sau securitatea națională”. Exceptarea datelor personale de la regimul informațiilor de interes public reiese din necesitatea respectării

dreptului la viață intimă, familială și privată prevăzut de art. 26 din Constituție. De asemenea, exceptarea informațiilor privind procedura disciplinară, dacă se periclitează rezultatul anchetei, este o expresie a respectării principiului legalității, dar și o garanție pentru eficiența derulării anchetelor disciplinare.

Prin sfera largă păstrată de legiuitor și exceptarea tuturor informațiilor privind statutul judecătorilor și procurorilor, organizarea judiciară sau organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii de la art. 12 din Legea nr. 544/2001 amintită, dispoziția art. I pct. 9 din legea trimisă la promulgare stabilește, implicit, că datele personale care vizează judecătoria și procurorii devin informații de interes public, ceea ce contravine altor dispoziții legale în vigoare și prevederilor constituționale ale art. 26. Un prim exemplu în acest sens este oferit de datele din dosarul profesional al magistraților (art. 5 alin. 3 din Legea nr. 303/2004), caz în care dispoziția menționată din legea transmisă la promulgare vine într-o contradicție cu art. 42 alin. (2) din legea în vigoare (nesupus modificării), care arată că: „Datele conținute în dosarul profesional sunt confidențiale, în condițiile prevăzute de lege”. Un alt exemplu este reprezentat de dosarele candidaților de la admiterea în magistratură (art. 15 alin. 5, în vigoare, din Legea nr. 303/2004), care, conform acestei dispoziții, devin publice. Așa cum a reținut chiar Curtea Constituțională în Decizia nr. 45/2018, „date cu caracter personal sunt orice informații referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă; o persoană identificabilă este cea

persoană care poate fi identificată, direct sau indirect, în mod particular prin referire la un număr de identificare ori la unul sau la mai mulți factori specifici identității sale fizice, fiziologice, psihice, economice, culturale sau sociale [a se vedea art. 3 lit. a) din Legea nr. 677/2001]. Astfel, date cu caracter personal sunt chiar și numele și prenumele persoanei”. De altfel, și răspunsurile scrise furnizate de un candidat în cadrul unui examen profesional sau observațiile examinatorului referitoare la aceste răspunsuri pot cuprinde date personale, așa cum a stabilit și Curtea Europeană de Justiție în Hotărârea Peter Nowak c./Data Protection Commissioner, 20 decembrie 2017, (Cauza C-434/16).

Același argument este valabil și pentru procedurile disciplinare care țin de organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii. Astfel, informațiile care vizează verificările efectuate de Inspekția Judiciară în conformitate cu prevederile Legii nr. 317/2004 vor deveni, potrivit legii a cărei reexaminare se solicită, informații de interes public, chiar dacă se periclitează rezultatul anchetei disciplinare. Or, conform art. 73 alin. (5) din forma actuală a Legii nr. 317/2004: „Actele, documentele sau orice alte informații care se află pe rolul Inspekției Judiciare au caracter confidențial, cu excepția celor care constituie, potrivit legii, informații de interes public”, iar datorită excepției prevăzute de art. 12 lit. e) din Legea nr. 544/2001, aceste informații erau exceptate, tocmai cu scopul protejării rezultatului anchetei disciplinare.

Față de cele expuse mai sus, apreciem că art. 7 alin. (9) aduce atingere rolului CSM, prevăzut de art. 133 alin. (1) și art. 1 alin. (5) din Constituția României, referitor la respectarea obligatorie a Constituției și a legilor, lăsând fără efect anchetele disciplinare ale Inspecției Judiciare.

9. În forma adoptată de Parlament, art. I pct. 23 din legea supusă reexaminării reglementează, în cuprinsul dispozițiilor art. 18, doar parțial, procedura disciplinară pentru auditorii de justiție, menționându-se în alin. (8) că „procedura de cercetare disciplinară și de aplicare a sancțiunilor disciplinare se stabilește prin Regulamentul Institutului Național al Magistraturii”.

După această reglementare de principiu, urmează modificări ale art. 18, inserate în alin. (9) – (11), care vizează, doar în parte, modul de desfășurare a procedurii disciplinare, legiuitorul limitându-se doar la a menționa că: „(9) Cercetarea disciplinară se suspendă atunci când împotriva auditorului de justiție s-a dispus trimiterea în judecată pentru aceeași faptă. (10) Organul de urmărire penală este obligat să comunice, de îndată, Institutului Național al Magistraturii actul prin care s-a dispus trimiterea în judecată a auditorului de justiție. (11) Suspendarea cercetării disciplinare se dispune de către directorul Institutului Național al Magistraturii și operează până când soluția pronunțată în cauza care a motivat suspendarea a devenit definitivă. Hotărârea definitivă este comunicată de îndată Institutului Național al

Magistraturii. Pe durata suspendării cercetării disciplinare, cursul prescripției răspunderii disciplinare este suspendat.”

Din analiza întregii abordări a legiuitorului cu privire la statutul auditorilor de justiție, se constată că acesta a reglementat condițiile de admitere la Institutul Național al Magistraturii, statutul, drepturile și obligațiile, incompatibilitățile și interdicțiile, abaterile disciplinare, sancțiunile aplicabile auditorilor de justiție, fără ca procedura disciplinară să fie reglementată în mod complet prin același act normativ sau printr-un act normativ cu aceeași forță juridică, ceea ce ar impune o reanalizare a întregii reglementări în materie și completarea în mod corespunzător a acesteia. În plus, instituirea unei rezerve a legiuitorului în privința modului de desfășurare a procedurii disciplinare împotriva auditorilor de justiție – menționând că procedura de cercetare disciplinară și de aplicare a sancțiunilor disciplinare se stabilește prin regulament al Institutului Național al Magistraturii, pentru ca apoi să reglementeze prin lege unele aspecte ale acestei proceduri disciplinare – încalcă prevederile constituționale cuprinse în art. 1 alin. (5) din Constituție referitoare la principiul legalității, în dimensiunea sa referitoare la calitatea legii.

10. Art. I pct. 30 modifică art. 21 din Legea nr. 303/2004, care reglementează criteriile de repartizare a judecătorilor și procurorilor stagiați, după promovarea examenului de capacitate, în alin. (3) prevăzându-se „în circumscripțiile instanțelor și parchetelor unde o minoritate națională are o pondere de cel puțin 50% din numărul

locuitorilor, la medii egale, au prioritate candidații cunoscători ai limbii acelei minorități”.

În primul rând, acest text de lege prezintă dificultăți majore de aplicare, întrucât legea nu prevede procedura prin care se stabilește care este candidatul care cunoaște mai bine limba acelei minorități, cum este verificat sau ce se întâmplă dacă sunt doi astfel de candidați. Nu este clar dacă această procedură presupune înființarea unei comisii sau cine stabilește acest aspect și nici modul de funcționare și verificare concretă a acestei condiții. Această reglementare lacunară lipsește norma de claritate și precizie, contrar exigențelor de calitate a legii prevăzute de art. 1 alin. (5) din Constituție, astfel cum acestea au fost dezvoltate în jurisprudența Curții Constituționale.

În al doilea rând, apreciem că această condiție – de cunoaștere a unei limbi a unei minorități naționale – nu reprezintă o condiție de promovare a examenului de capacitate, pentru a fi avută în vedere de către candidat și pentru a și-o însuși. Astfel, nefiind o condiție prealabilă și nederivând din prestația sa curentă, profesională, candidatului judecător sau procuror nu îi poate fi opusă ori impusă în exercitarea unui drept câștigat prin examen. Egalitatea în fața legii în acele circumscripții în care „minoritatea” are o pondere de 50% și în care criteriile obiective dispar, este înlocuită cu un alt criteriu bazat pe „cunoașterea” limbii minorității respective.

În plus, potrivit principiului constituțional înscris în art. 128 alin. (1), „procedura judiciară se desfășoară în limba română”, iar potrivit alin. (2), cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, în condițiile legii organice. De asemenea, potrivit dispozițiilor art. 13 din Constituție, „în România, limba oficială este limba română”. Caracterul oficial al limbii române instituie obligativitatea utilizării acesteia în raporturile cetățenilor cu autoritățile statului, în această limbă fiind redactate și aduse la cunoștința publică toate actele oficiale ale statului român. Consacrarea constituțională a caracterului oficial al limbii române trebuie coroborată cu dispozițiile art. 32 din Legea fundamentală referitoare la dreptul minorităților naționale de a învăța în limba lor maternă și de a fi instruite în această limbă și cu prevederile art. 128 din Constituție care reglementează dreptul minorităților de a utiliza limba maternă în justiție.

Totodată, în dreptul procesual penal român se aplică deja Directiva 2010/64 UE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 octombrie 2010 privind dreptul la interpretare și traducere în cadrul procedurilor penale, ce a fost transpusă prin dispozițiile art. 12 din Codul de procedură penală, potrivit căroră „(1) Limba oficială în procesul penal este limba română. (2) Cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, actele procedurale întocmindu-se în limba română. (3) Părților și subiecților procesuali care nu vorbesc sau nu

înțeleg limba română ori nu se pot exprima li se asigură, în mod gratuit, posibilitatea de a lua cunoștință de piesele dosarului, de a vorbi, precum și de a pune concluzii în instanță, prin interpret. În cazurile în care asistența juridică este obligatorie, suspectului sau inculpatului i se asigură în mod gratuit posibilitatea de a comunica, prin interpret, cu avocatul în vederea pregătirii audierii, a introducerii unei căi de atac sau a oricărei alte cereri ce ține de soluționarea cauzei. (4) În cadrul procedurilor judiciare se folosesc interpreți autorizați, potrivit legii. Sunt incluși în categoria interpreților și traducătorii autorizați, potrivit legii.”

Modalitatea de audiere prin interpret este reglementată strict în dispozițiile art. 105 din Codul de procedură penală, care prevăd că „(1) Ori de câte ori persoana audiată nu înțelege, nu vorbește sau nu se exprimă bine în limba română, audierea se face prin interpret. Interpretul poate fi desemnat de organele judiciare sau ales de părți ori persoana vătămată, dintre interpreții autorizați, potrivit legii. (2) În mod excepțional, în situația în care se impune luarea urgentă a unei măsuri procesuale sau dacă nu se poate asigura un interpret autorizat, audierea poate avea loc în prezența oricărei persoane care poate comunica cu cel ascultat, organul judiciar având însă obligația de a relua audierea prin interpret imediat ce aceasta este posibilă (...)”.

Astfel, ascultarea oricărei persoane care nu înțelege bine, nu vorbește ori nu se poate exprima în limba română trebuie realizată prin intermediul serviciilor unui interpret autorizat, nu realizată ad-hoc de

către o altă persoană neautorizată de Ministerul Justiției în acest scop, iar în cazul în care situații excepționale impun acest lucru, legea reglementează obligativitatea pentru organul judiciar de a relua procedura în prezența unui interpret autorizat.

Mai mult, cu referire la condiția cunoașterii limbii minorităților naționale de către judecătorul/procurorul ce urmează să fie repartizat, nu există vreo dispoziție legală care să permită judecătorilor unei instanțe să efectueze ei înșiși traducerile în limba română, echivalând cu un cumul al calității de judecător cu cea de traducător/interpret autorizat.

Acceptând și chiar reglementând în legea organică posibilitatea ca judecătorul/procurorul, cunoscător al limbii minorităților naționale, să efectueze el însuși traducerile în limba română, pentru întocmirea actelor procesuale și procedurale în limba română, s-ar ajunge la ignorarea incompatibilității constituționale instituită de art. 125 alin. (3) din Legea fundamentală.

Ca atare, prin introducerea acestei cerințe privind cunoașterea limbii minorităților naționale drept criteriu pentru repartizarea în funcția de judecător sau procuror se recunoaște, indirect, dreptul magistratului de a utiliza o altă limbă decât cea română în cursul procedurilor judiciare, drept recunoscut și consacrat doar în favoarea cetățenilor români aparținând minorităților naționale – care au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, dar în condițiile legii

organice – aspect ce contravine art. 128 alin. (1) din Constituția României.

Cu alte cuvinte, judecătorul/procurorul nu are obligația de a cunoaște limba minorităților naționale, ci pe aceea de a asigura cetățenilor români aparținând minorităților naționale dreptul de a se exprima în limba maternă, urmată în mod firesc de folosirea serviciilor unor interpreți/traducători autorizați.

Realizarea traducerilor chiar de către judecător ar echivala și cu încălcarea dispozițiilor art. 125 alin. (3) din Constituție referitoare la incompatibilitățile judecătorilor. Posibilitatea ca un judecător/procuror să poată beneficia de o prioritate în alegerea postului, doar în considerarea unor „pretinse” cunoștințe lingvistice suplimentare, care să îi asigure posibilitatea de a comunica cu părțile în altă limbă decât cea română, încalcă art. 128 alin. (1) și (2) din Constituție.

Totodată, o astfel de activitate desfășurată de un judecător/procuror cunoscător al limbii minorității naționale, temei al priorității sale la repartizare, ar crea premisele ca acesta să fie pus ulterior în situația de a efectua unele traduceri în limba română, ceea ce nu se poate realiza decât după depunerea jurământului, cu riscul de a pune în discuție o eventuală incidență a infracțiunii de mărturie mincinoasă. Astfel, art. 273 din Codul penal încriminează fapta martorului care, într-o cauză penală, civilă sau în orice altă procedură în care se ascultă martori, face afirmații mincinoase ori nu spune tot ce știe în legătură cu faptele

sau împrejurările esențiale cu privire la care este întrebat, fiind prevăzut la alin. (2) lit. c) că se pedepsește și mărturia mincinoasă săvârșită (...) de un interpret.

11. La art. I pct. 37 din legea supusă reexaminării, alin. (1) al art. 26 din Legea nr. 303/2004 prevede: „Examenul de capacitate constă în susținerea unei probe scrise și a unei probe orale, respectiv evaluarea mapei de stagiou, fiecare având ponderi egale în media finală”.

Așadar, examenul de capacitate primește o nouă componentă, care vizează evaluarea mapei de stagiou. Conform noilor prevederi, stagiul este de doi ani, astfel încât 50% din nota examenului de capacitate va fi dată de evaluarea făcută de conducătorul instanței sau parchetului la care judecătorul sau procurorul stagiar a activat. În aceste condiții, în absența unor criterii clare stabilite chiar în legea care reglementează statutul judecătorilor și procurorilor, crește riscul apariției unor elemente subiective în evaluarea magistraților la examenul de capacitate.

Apreciem că pentru asigurarea unui proces cât mai obiectiv de promovare a examenului de capacitate, se impune reanalizarea acestor dispoziții de către Parlamentul României, dat fiind faptul că, în prezent, modalitatea de desfășurare a examenului de capacitate pentru judecătorii și procurorii stagiați constă în verificarea cunoștințelor teoretice și practice prin probe scrise și orale.

12. Art. I pct. 48 din legea supusă reexaminării introduce un nou articol, 33¹, în cuprinsul Legii nr. 303/2004 cu următorul conținut: „Persoanele care au ocupat minimum 10 ani funcția de judecător sau procuror și magistrat-asistent, care nu au fost sancționate disciplinar, au avut numai calificativul «foarte bine» la toate evaluările și și-au încetat activitatea din motive neimputabile, pot fi numite, fără concurs sau examen, în funcțiile vacante de judecător sau procuror, la instanțe sau parchete de același grad cu cele unde au funcționat sau la instanțe ori parchete de grad inferior.”

În opinia noastră, această dispoziție reglementează practic un nou mod de numire în magistratură, cu respectarea celor patru condiții enunțate.

Apreciem că reglementarea este una incompletă și imprecisă, deoarece nu este stabilită în mod corespunzător procedura aferentă unei asemenea numiri, aspect în măsură să creeze premise pentru interpretări diferite și aplicare neunitară.

În acest sens, Curtea Constituțională a reținut: „O funcție publică prevăzută prin Constituție, precum cea de judecător/procuror, presupune reglementarea unui statut bine definit, fără elemente de subiectivitate și arbitrar. Un asemenea statut se caracterizează prin reglementarea riguroasă a carierei, a drepturilor și îndatoririlor, a răspunderii judecătorilor/procurorilor, toate având ca finalitate exercitarea în condiții optime a funcției publice. Mai mult, o funcție publică este instituită tocmai pentru a fi exercitată constant și

continuu”. (Decizia nr. 45/2018 par. 183). În plus, în perioada petrecută de la încetarea activității din motive neimputabile și momentul în care respectiva persoană ar reveni în funcția de judecător, procuror sau magistrat asistent, respectivei persoane nu i se aplică dispozițiile privind interdicțiile și incompatibilitățile, iar revenirea sa în rândurile judecătorilor/procurorilor activi, ar produce o fragilizare a sistemului judiciar. În acest sens s-a pronunțat și Curtea Constituțională în Decizia nr. 45/2018, paragrafele 185 - 186, arătând că, în cazul revenirii judecătorilor sau procurorilor în urma unei suspendări voluntare, „independența și imparțialitatea pot fi afectate în mod iremediabil de natura activităților pe care acesta le-a desfășurat în perioada anterioară și de reputația astfel dobândită, imprimându-se asupra sistemului judiciar imaginea funcțiilor/activităților pe care judecătorul/procurorul le-a exercitat”.

Prin aceste propuneri se nesocotesc și actele internaționale care consacră principiile fundamentale privind independența judecătorilor – importanța selecției, pregătirii și a conduitei profesionale a acestora, respectiv a standardelor obiective ce se impun a fi respectate atât la intrarea în profesia de magistrat, cât și la instituirea modalităților de promovare. Potrivit Principiilor Fundamentale privind Independența Judecătorilor, adoptate de Congresul al VII-lea al Națiunilor Unite, aprobate prin rezoluțiile Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite nr. 40/32 din 29 noiembrie 1985 și 40/146 din 13 decembrie 1985, „cei selectați pentru funcțiile de judecător vor fi persoane

întegre și competente, având pregătire adecvată sau calificare juridică. Orice metodă de selecție și de promovare a judecătorilor/procurorilor va fi elaborată astfel încât să nu permită numirile pe motive necorespunzătoare” (pct. 10); de asemenea, se prevede că „promovarea judecătorilor, oriunde există un astfel de sistem, trebuie să aibă la bază factori obiectivi, în special calificarea profesională, integritatea și experiența.” (pct. 13).

Așadar, fără nicio limitare cu privire la activitățile pe care judecătorul, procurorul sau magistratul asistent le poate desfășura între momentul încetării activității și momentul revenirii în rândul personalului activ (activități economice, politice sau de altă natură) căruia, din punct de vedere normativ, îi sunt interzise tocmai prin statutul funcției sale, forma articolului 33¹ aduce atingere înfăptuirii justiției și fragilizează sistemul judiciar, afectând statutul judecătorilor și procurorilor și chiar înfăptuirea justiției, contrar articolelor art. 124, art. 125 alin. (3), art. 132 alin. (1) și (2) din Constituție.

13. Art. I pct. 49 modifică art. 35 din Legea nr. 303/2004. Potrivit alin. (1) al art. 35, „Formarea profesională continuă a judecătorilor și procurorilor constituie garanția independenței și imparțialității în exercitarea funcției. Formarea inițială și continuă este un drept și o îndatorire pentru judecător”.

În raport cu conținutul tezei a II-a a art. 35, considerăm că nu există o rațiune pentru care formarea inițială și continuă să reprezinte un drept

și o îndatorire doar pentru judecător, nu și pentru procuror. În egală măsură, legea reglementează formarea inițială pentru viitorii magistrați, indiferent dacă sunt judecători sau procurori, iar alin. (1) face referire la formarea profesională continuă a judecătorilor și procurorilor.

De altfel, dispozițiile art. 35 teza a II-a vin în contradicție și cu art. 36 din Legea nr. 303/2004, în vigoare și nemodificat prin legea supusă reexaminării, care instituie responsabilitatea pentru formarea profesională continuă în sarcina „fiecărui judecător și procuror, prin pregătire individuală”.

14. Art. I pct. 53 din legea supusă reexaminării modifică art. 39 din Legea nr. 303/2004.

a) Art. 39 alin. (1) în forma modificată reglementează modalitatea de realizare a evaluării periodice privind calitatea activității, eficiența, integritatea și obligația de formare profesională continuă pentru judecători și procurori, iar în cazul celor numiți în funcții de conducere, și modul de îndeplinire a atribuțiilor manageriale. Acest text de lege instituie perioadele de realizare a evaluării activității profesionale a judecătorilor și procurorilor, în mod distinct, în raport cu vechimea în funcția de judecător, respectiv de procuror, după cum urmează: a) o dată la 2 ani, pentru judecătorii și procurorii cu o vechime între un an și 5 ani; b) o dată la 3 ani, pentru judecătorii și procurorii cu o vechime între 5 și 10 ani; c) o dată la 4 ani, pentru

judecătorii și procurorii cu o vechime între 10 și 15 ani; d) o dată la 5 ani, pentru judecătorii și procurorii cu o vechime mai mare de 15 ani.

Această reglementare vine în contradicție cu prevederea cuprinsă în art. 40 alin. (1) lit. g) și alin. (2) lit. h) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii – în noua formă adoptată de Parlament – care prevede evaluarea „anuală” a judecătorilor și procurorilor. Prin reglementarea diferită și chiar contradictorie, în cuprinsul a două dintre actele normative referitoare la justiție, a termenelor pentru realizarea aceleiași proceduri de evaluare a activității profesionale a judecătorilor și procurorilor se încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție, ce impune adoptarea unor reglementări clare, precise și neechivoce. Chiar dacă dispozițiile Legii de modificare și completare a Legii nr. 317/2004 nu sunt încă în vigoare, Curtea Constituțională a arătat prin Decizia nr. 251/2018, par. 107, faptul că astfel de corelări reflectă „o viziune legislativă coerentă, aptă să asigure funcționalitatea autorității judecătorești, în ansamblul său, sub toate aspectele și în toate componentele sale” și „corelarea acelor dispoziții declarate neconstituționale, cuprinse în aceste legi și care se află indisolubil legate între ele prin prisma normelor de trimitere sau chiar a reglementării aceleiași soluții juridice de principiu reprezintă (...) o obligație ce revine legiuitorului în cadrul procesului de reexaminare a acestor legi”.

b) Potrivit art. 39 alin. (5): „Pentru judecătorii și tribunale și, respectiv, pentru parchetele de pe lângă acestea, comisiile prevăzute la alin. (4)

se constituie prin hotărâre a colegiului de conducere al curții de apel sau al parchetului de pe lângă aceasta. Pentru curțile de apel și pentru parchetele de pe lângă acestea, comisiile de evaluare se constituie prin hotărâre a colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție (...).”

Se poate observa că, în ceea ce privește teza a II-a a art. 39 alin. (5), legiuitorul a statuat că pentru evaluarea parchetelor de pe lângă curțile de apel, comisiile de evaluare se constituie prin hotărâre a colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție. Această ipoteză normativă nu corespunde intenției declarate a legiuitorului de a separa complet carierele judecătorilor de cele ale procurorilor (art. I pct. 1 din legea supusă reexaminării). În condițiile în care, din reglementarea menționată, rezultă că Înalta Curte de Casație și Justiție, prin colegiul său de conducere, dispune asupra constituirii comisiilor de evaluare a activității profesionale a procurorilor de la parchetele de pe lângă curțile de apel, în acest mod activitatea judecătorilor de la instanța supremă va interfera, fără nici o îndoială, în activitatea procurorilor ce urmează a fi evaluați.

Reamintim că la art. 1 pct. 1 din legea supusă reexaminării, noul alin. (2) al art. 1 din Legea nr. 303/2004 prevede: „Cariera judecătorului este separată de cariera procurorului, judecătorii neputând interfera în cariera procurorilor și nici procurorii în cea a judecătorilor.” În Decizia nr. 252/2018, par. 134, Curtea Constituțională a arătat, spre exemplu, că prin organizarea concursului de promovare în funcția de

judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție de către Secția de judecători a Consiliului Superior al Magistraturii, și nu de Consiliul Superior al Magistraturii, se pune în aplicare principiul consacrat la art. I pct. 1, mai sus citat. Așadar, instanța constituțională a ridicat la rang de principiu norma cuprinsă în noul alin. (2) al art. 1 din Legea nr. 303/2004, cu care teza a II-a a art. 39 alin. (5) vine în vădită contradicție.

c) Art. 39 alin. (6) se modifică astfel: „Regulamentul privind evaluarea activității profesionale a judecătorilor și procurorilor se aprobă prin hotărâre de fiecare din secțiile corespunzătoare ale Consiliului Superior al Magistraturii”. Transferul competenței de stabilire a regulamentului privind evaluarea activității profesionale de la Plenul Consiliului Superior al Magistraturii la secțiile acestuia reprezintă o încălcare a rolului dat de Legea fundamentală organismului colegial, reprezentat de Consiliul Superior al Magistraturii. Singura atribuție dată în mod separat secțiilor de către constituant este cea în materie disciplinară, orice alte atribuții, precum cele de stabilire a regulamentelor de evaluare a activității profesionale a judecătorilor și procurorilor, fiind de competența Plenului Consiliului Superior al Magistraturii.

Referitor la evaluarea profesională, Comisia de la Veneția a reținut că „Evaluările periodice ale performanțelor unui judecător sunt instrumente importante pentru ca judecătorul să-și îmbunătățească activitatea și pot, de asemenea, să servească drept bază pentru

promovare. Este important ca evaluarea să fie în primul rând calitativă și să se concentreze asupra competențelor profesionale, personale și sociale ale judecătorului. Nu ar trebui să existe nicio evaluare pe baza conținutului deciziilor și soluțiilor, nici ținând seama de criterii cantitative cum ar fi numărul de achitări sau casări, care ar trebui evitate ca bază standard pentru evaluare” (CDL-AD (2011) 012, Aviz comun al Comisiei de la Veneția și OSCE/Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului referitor la legea constituțională privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor din Kazahstan, par. 55).

Evaluarea profesională a magistraților constituie un element care ține în mod direct de statutul acestora, de aceea, aspectele care privesc această evaluare trebuie să fie realizate printr-o normă de rangul legii. În acest sens, în Decizia nr. 637/2015, Curtea Constituțională a arătat, în cazul statutului polițiștilor, că stabilirea printr-o normă infralegală a unor elemente esențiale în materia evaluării, precum: stabilirea reprezentanților instituției angajatoare care efectuează evaluarea, precizarea criteriilor de evaluare a activității și conduitei polițistului, comunicarea rezultatului evaluării și posibilitatea de contestare a acestuia nu sunt reglementate prin lege, ci prin ordin al ministrului de interne, încalcă art. 73 alin. (3) lit. j) și art. 1 alin. (4) din Legea fundamentală.

15. Art. I pct. 54 din legea supusă reexaminării modifică art. 40 alin. (4) din Legea nr. 303/2004 astfel: „(4) Hotărârile secțiilor pot fi

atacate cu recurs, la secția de contencios administrativ și fiscal a curții de apel, în termen de 15 zile de la comunicare, fără parcurgerea procedurii prealabile. Hotărârea curții de apel este definitivă”.

În Decizia nr. 45/2018, Curtea Constituțională a arătat că legiuitorul s-a plasat în marja sa de apreciere în stabilirea competenței curții de apel, chiar dacă în materie disciplinară competența aparține Înaltei Curți de Casație și Justiție și a menționat, de asemenea, că în acest caz, recursul este o cale devolutivă de atac, nu o cale extraordinară. Cu toate acestea, în reglementarea anterioară, hotărârile secțiilor puteau fi atacate la Plenul Consiliului Superior al Magistraturii.

Având în vedere faptul că hotărârile secțiilor nu mai sunt supuse niciunui control al Plenului Consiliului Superior al Magistraturii, dispoziția în discuție aduce atingere rolului constituțional al CSM, determinând și inaplicabilitatea art. 133 alin. (7) din Constituție, care prevede că hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii sunt definitive și irevocabile, singura excepție fiind cea a hotărârilor date în materie disciplinară. Așadar, noua prevedere introduce o procedură derogatorie de la procedurile reglementate de către legiuitorul constituant prin raportare la rolul Consiliului Superior al Magistraturii, fiind contrară art. 133 alin. (1) și (7) din Constituție.

16. Art. I pct. 61 din legea supusă reexaminării introduce trei noi articole după art. 46 din Legea nr. 303/2004, care reglementează aspecte referitoare la promovarea judecătorilor și procurorilor. Art.

46³, nou introdus, are următorul cuprins: „(1) Concursul de promovare efectivă constă în susținerea unei probe având ca obiect evaluarea activității și conduitei candidaților din ultimii 3 ani. (2) Procedura de organizare și desfășurare a concursului, inclusiv comisiile de concurs și constituirea acestora, aspectele supuse verificării în cadrul probei prevăzute la alin. (1) și modalitatea de stabilire și contestare a rezultatelor, se stabilesc prin Regulamentul prevăzut la art. 46 alin. (3). (3) Dispozițiile art. 21 alin. (3) se aplică în mod corespunzător. ”

Față de forma aflată în vigoare se introduce o nouă etapă a promovării în funcție, cea reprezentată de promovarea efectivă realizată printr-o probă constând în evaluarea activității și conduitei candidaților în ultimii 3 ani. Formularea generală prin folosirea sintagmei „evaluarea activității și conduitei”, fără precizarea altor elemente în textul legii, ridică riscul introducerii unor elemente subiective în această nouă etapă. Astfel, chiar dacă procedura de organizare și desfășurare a concursului, comisiile de concurs și constituirea acestora, aspectele supuse verificării sau modalitatea de stabilire și contestare a rezultatelor sunt stabilite prin Regulamentul privind organizarea și desfășurarea concursului de promovare a judecătorilor și procurorilor adoptat de Consiliul Superior al Magistraturii, textul legii nu prevede și un set de criterii clare, obiective, care să pună accent pe calitățile, competențele și meritele reale ale magistraților care participă la concursul de promovare. Acest lucru ar putea lăsa mult spațiu pentru influențe exterioare în deciziile privind cariera magistraților, cu un

potențial impact negativ asupra neutralității și integrității sistemului judiciar.

În consecință, apreciem necesară reevaluarea de către Parlament a dispozițiilor art. I pct. 61 în sensul stabilirii unor criterii clare, obiective pentru evaluarea „activității și conduitei candidaților din ultimii 3 ani” și eliminarea oricăror elemente susceptibile să lase loc influențelor în promovarea magistraților, aspect deosebit de important pentru neutralitatea sistemului judiciar.

17. Art. I pct. 75 din legea reexaminată modifică dispozițiile art. 51, în sensul că, după alineatul (7) se introduc trei noi alineate, alin. (8) – (10) în Legea nr. 303/2004, care prevăd: „(8) Până la finalizarea procedurii de revocare din funcțiile de conducere prevăzute la alin. (2) și (7), Secția pentru judecători, respectiv Secția pentru procurori a Consiliul Superior al Magistraturii, după caz, poate dispune suspendarea judecătorului sau procurorului din funcția de conducere. (9) Hotărârea se motivează în termen de 5 zile de la pronunțare și poate fi atacată cu contestație la Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția de contencios administrativ și fiscal, în termen de 5 zile de la comunicare, fără îndeplinirea procedurii prealabile. (10) Până la soluționarea contestației, instanța poate dispune, la cerere, suspendarea executării hotărârii de suspendare.”

După cum se poate observa, la alin. (9) și (10), legiuitorul a reglementat momentele procesuale ale pronunțării, redactării și

atacării hotărârii pronunțate de secțiile Consiliului Superior al Magistraturii, fără însă a reglementa procedura prealabilă pronunțării hotărârii. Astfel, legiuitorul nu prevede cine are inițiativa suspendării judecătorului sau procurorului din funcția de conducere. Lipsa acestei reglementări poate conduce la necesitatea adoptării unor completări ulterioare, întrucât se impune a fi reglementată modalitatea de sesizare a secțiilor Consiliului Superior al Magistraturii pentru a dispune suspendarea din funcția de conducere a judecătorului sau procurorului, până la finalizarea procedurii de revocare din funcțiile de conducere (modalitățile posibile de sesizare sunt multiple: spre exemplu, sesizarea din oficiu a secției corespunzătoare a Consiliului Superior al Magistraturii; solicitarea adunării generale a judecătorilor/procurorilor din cadrul instanței/parchetului; solicitarea președintelui instanței/a conducătorului parchetului; solicitarea inspectorilor judiciari, ca urmare a verificărilor efectuate privind eficiența managerială a persoanelor care exercită funcții de conducere etc.).

Se constată astfel că dispoziția legală menționată nu este completă și precisă, contravenind prevederilor art. 1 alin. (5) din Constituție.

18. Art. I pct. 79 din legea supusă reexaminării a eliminat concursul constând în proba scrisă pentru promovarea în funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție.

Prin intervenția legislativă asupra art. 52¹ alin.(2) lit. c), respectiv prin eliminarea „probei scrise, cu caracter practic” și menținerea doar a

unei probe a interviului – art. 52¹ alin. (2) lit. b) – în vederea promovării în funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție, legiuitorul a eliminat o garanție a derulării unui concurs într-un mod cât mai obiectiv, care să asigure promovarea la instanța supremă a judecătorilor cu un înalt nivel de pregătire profesională. Prin menținerea doar a probei interviului pentru candidați se relativizează standardele profesionale, cu efect asupra calității activității judecătorilor instanței supreme, este sporită doza de subiectivism și, în același timp, se creează discriminări între promovările în funcții de execuție la celelalte instanțe și cele la Înalta Curte de Casație și Justiție.

Pe de altă parte, obiectul interviului, astfel cum e prevăzut în art. 52⁴ alin. (1), este identic cu cel al verificărilor efectuate de către Inspekția Judiciară în procedura prevăzută de Regulamentul privind promovarea în funcțiile de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție. Cu alte cuvinte, toate datele care formează obiect al interviului se regăsesc în Raportul întocmit de către inspectorii judiciari cu ocazia verificărilor ce au tocmai acest obiect: „integritatea candidaților și modul în care candidații se raportează la valori precum independența justiției și imparțialitatea judecătorilor, motivația și competențele „umane și sociale ale acestora”.

Inechitatea în reglementarea procedurilor de promovare la instanțele superioare este cu atât mai evidentă cu cât gradul de exigență

profesională trebuie să fie direct proporțional cu ierarhia instanțelor de judecată în sistemul judiciar român, fiind imperios necesar ca la instanța supremă să își desfășoare activitatea judecătorească care au dovedit că dețin cunoștințe teoretice și practice temeinice în specializarea pentru care candidează.

Menționăm că, potrivit reglementării în vigoare, concursul de promovare în funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție se organizează pe baza unor criterii obiective de apreciere a performanțelor profesionale ale judecătorilor, motiv pentru care apreciem că este necesară revenirea la forma aflată în vigoare, una care reglementează o garanție suplimentară a unor concursuri derulate cu obiectivitate.

19. Art. I pct. 104 din legea supusă reexaminării modifică dispozițiile art. 62 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 303/2004, în sensul că „Judecătorul sau procurorul este suspendat din funcție (...) a) când a fost trimis în judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni, după confirmarea judecătorului de cameră preliminară”. Față de forma aflată în vigoare, este introdusă condiția confirmării judecătorului de cameră preliminară.

a) În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a arătat: „(...) suspendarea funcționarului public din funcția publică pe care o deține, în cazul în care s-a dispus trimiterea în judecată a acestuia, reprezintă o măsură administrativă care are ca finalitate protejarea autorității sau

a instituției publice față de pericolul continuării activității ilicite și al extinderii consecințelor periculoase ale faptei penale săvârșite de către funcționarul public” (Decizia nr. 32/2018). În aceeași decizie, Curtea a arătat că această sancțiune este instituită de legiuitor și în privința altor categorii socio-profesionale, și anume: Președintele României, membrii Guvernului, persoanele angajate potrivit Codului muncii, judecătorii Curții Constituționale, membrii Curții de Conturi, magistrații-asistenți, Avocatul Poporului și adjuncții săi, personalul auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea, etc. Așadar, în cazul tuturor acestor categorii profesionale, suspendarea operează de drept, fără a fi necesară o confirmare din partea judecătorului de cameră preliminară. Acest lucru este explicat prin scopul unei astfel de sancțiuni: apărarea interesului public, prin suspendarea din funcție a unei persoane acuzate de comiterea unei infracțiuni de serviciu și astfel, prin prevenirea comiterii altor posibile acte similare sau consecințe ale unor asemenea acte.

Conceptul „*statul de drept*”, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție, presupune, pe de o parte, capacitatea statului de a asigura cetățenilor servicii publice de calitate și de a crea mijloacele pentru a spori încrederea acestora în instituțiile și autoritățile publice. Aceasta presupune obligația statului de a impune standarde etice și profesionale, în special celor chemați să îndeplinească activități ori servicii de interes public și, cu atât mai mult, celor care înfăptuiesc

acte de autoritate publică, adică pentru acei agenți publici sau privați care sunt investiți și au abilitarea de a invoca autoritatea statului în îndeplinirea anumitor acte sau sarcini. Statul este dator să creeze toate premisele – iar cadrul legislativ este una dintre acestea – pentru exercitarea funcțiilor sale de către profesioniști care îndeplinesc criteriile profesionale și de probitate morală (Decizia nr. 582/2016).

Or, în situația de față, prin modificarea art. 62 alin. 1) lit. a) se creează o situație privilegiată pentru judecători și procurori, în condițiile în care ei sunt cei dintâi chemați să aplice legea și să vegheze la respectarea ei. Așa cum a reținut și Curtea Constituțională în Decizia nr. 32/2018, paragrafele 60-61, toate categoriile socio-profesionale amintite exercită atribuții de autoritate publică, iar introducerea unui dublu standard în materia suspendării raporturilor de muncă ca urmare a desfășurării unor proceduri judiciare apare ca un demers arbitrar, fără nicio justificare rațională, obiectivă și rezonabilă.

Pentru aceste considerente, modificarea operată stabilește un privilegiu pentru judecători și procurori, care, spre deosebire de celelalte categorii de persoane ce exercită atribuții de autoritate publică, sunt suspendați numai după confirmarea judecătorului de cameră preliminară, aspect ce contravine art. 16 alin. (1) din Constituție.

Importanța unei suspendări imediate a magistraților trimiși în judecată a fost subliniată și de Comisia Europeană în Raportul privind

progresele înregistrate de România în cadrul Mecanismului de Cooperare și Verificare din luna iulie 2012. La acel moment, Comisia Europeană arăta că „În multe state membre, ar exista așteptarea ca persoanele care ocupă poziții de autoritate publică să accepte că trebuie să se retragă din funcție, dacă acest lucru este necesar, pentru a proteja reputația organismului public în cauză. Faptul că judecători criticați sever de opinia publică și-au continuat activitatea pe parcursul desfășurării anchetelor a adus atingere reputației instanțelor. Ar trebui instituite norme clare, cum ar fi suspendarea imediată a magistraților care sunt anchetați pentru infracțiuni grave precum corupția la nivel înalt, pentru a proteja atât magistrații respectivi, cât și sistemul judiciar în ansamblu”.

b) În plus, posibilitatea lăsată judecătorilor și procurorilor trimiși în judecată de a continua să își exercite prerogativele între momentul trimerii în judecată și momentul confirmării judecătorului de cameră preliminară, cu toate drepturile și responsabilitățile pe care exercițiul autorității de stat le implică, în condițiile în care s-ar afecta activitatea și imaginea publică a autorității, contravine principiului statului de drept și principiului supremației Constituției și a obligativității respectării legilor, consacrate de art. 1 alin. (3) și (5) din Legea fundamentală și, totodată, vulnerabilizează încrederea cetățenilor în autoritățile statului, afectând deopotrivă independența judecătorilor și statutul procurorilor, prevăzute de art. 124 alin. (4) și art. 132 alin. (1) din Legea fundamentală.

c) Totodată, trebuie menționat că, în raport cu modificările preconizate la Codul de procedură penală prin care se elimină instituția judecătorului de cameră preliminară, acest text de lege va trebui modificat de îndată, după intrarea în vigoare a Noului Cod de procedură penală, dacă, în această fază a reexaminării, nu se realizează o uniformizare a intenției legiuitorului privind instituțiile fundamentale, care să permită o viziune unitară asupra regulilor procesual penale și asupra statutului judecătorilor și procurorilor.

20. Art. I. pct. 107 din legea supusă reexaminării modifică art. 62 alin. (1¹) din Legea nr. 303/2004, astfel: „Judecătorul sau procurorul poate fi suspendat din funcție și în cazul în care a fost trimis în judecată pentru o infracțiune, dacă se apreciază, în raport de circumstanțele cauzei, că se aduce atingere prestigiului profesiei. În situația în care s-a apreciat că judecătorul sau procurorul poate fi menținut în funcție, acestuia i se poate interzice provizoriu exercitarea anumitor atribuții până la soluționarea definitivă a cauzei.”

În forma aflată în vigoare, art. 62 alin. (1¹) instituie o excepție de la suspendarea judecătorului sau procurorului trimis în judecată numai pentru infracțiunile săvârșite din culpă și dacă se apreciază că nu se aduce atingere prestigiului profesiei.

În primul rând, trebuie menționat că noua formă modificată a art. 62 alin. (1¹) contrazice chiar alin. (1) al aceluiași articol. Astfel, pe de o

parte, art. 62 alin. (1), astfel cum este modificat de legea supusă reexaminării, prevede că judecătorul sau procurorul este suspendat când a fost trimis în judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni, după confirmarea judecătorului de cameră preliminară, iar pe de altă parte, în art. 62 alin. (1¹) se menționează că judecătorul sau procurorul poate fi suspendat dacă a fost trimis în judecată pentru o infracțiune, dacă se apreciază, în raport de circumstanțele cauzei, că se aduce atingere prestigiului profesiei. Astfel, în cadrul aceluiași articol, sunt instituite două reguli diferite pentru aceeași situație: trimiterea în judecată a unui judecător sau procuror. O astfel de contradicție lipsește norma de claritate și de previzibilitate, fiind imposibil de determinat conduita care trebuie urmată într-o atare situație, ceea ce contravine cerințelor de calitate a legii instituite prin art. 1 alin. (5) din Constituție.

În al doilea rând, dacă s-ar interpreta că pentru orice infracțiune, în momentul trimiterii în judecată, se poate realiza această apreciere asupra afectării sau nu a prestigiului profesiei, s-ar ajunge la situația în care norma juridică ar fi golită de conținut. În forma aflată în vigoare, o astfel de evaluare este posibilă doar pentru infracțiunile săvârșite din culpă, nu și pentru cele intenționate. În aceste condiții, noua prevedere elimină practic un standard de integritate în ceea ce privește categoria socio-profesională a magistraților.

Așa cum a reținut Curtea Constituțională în Decizia nr. 32/2018, „eliminarea unei garanții a integrității și probității morale a persoanei

care ocupă o funcție publică, ce presupune, în temeiul art. 2 alin. (1) din Legea nr. 188/1999, realizarea unor prerogative de putere publică, introduce un dublu standard în materia suspendării raporturilor de muncă ca urmare a desfășurării unor proceduri judiciare și apare ca un demers arbitrar, fără nicio justificare rațională, obiectivă și rezonabilă”.

În opinia noastră, chiar dacă opțiunea pentru o suspendare de drept sau una facultativă aparține legiuitorului, reglementarea trebuie să respecte, însă, prevederile constituționale și principiile de drept general valabile. Astfel, o eliminare a acestui standard în sensul în care sfera infracțiunilor pentru care suspendarea este facultativă este extinsă de la infracțiunile din culpă la toate infracțiunile aduce atingere art. 1 alin. (3) din Constituția României referitoare la statul de drept și obligației legiuitorului de a institui criterii și standarde clare de conduită morală în rândul persoanelor care exercită prerogative de putere publică.

Mai mult decât atât, instituirea posibilității ca un magistrat trimis în judecată pentru o infracțiune intenționată să fie menținut în funcție, dacă se apreciază că o astfel de infracțiune nu aduce atingere prestigiului profesiei, reprezintă o afectare a independenței judecătorilor prevăzută de art. 124 alin. (3) și a statutului procurorilor și a principiilor legalității și imparțialității care le guvernează activitatea, conform art. 132 alin. (1) din Legea fundamentală.

Totodată, trebuie menționat că, în raport cu modificările preconizate la Codul de procedură penală, prin care se elimină procedura de cameră preliminară, acest text de lege va trebui modificat de îndată, după intrarea în vigoare a Noului Cod de procedură penală, dacă, în această fază a reexaminării, nu se realizează o uniformizare a intenției legiuitorului privind instituțiile fundamentale care să permită o viziune unitară asupra regulilor procesual penale și asupra statutului judecătorilor și procurorilor.

21. Art. I punctele 125 – 128 și punctul 133 din legea supusă reexaminării introduce dispoziții referitoare la magistrații asistenți ai Curții Constituționale în cadrul capitolului VIII al Titlului II din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor.

În Decizia nr. 45/2018, Curtea Constituțională a reținut că legiuitorul a preluat elemente referitoare la statutul magistratului-asistent al Curții Constituționale din Legea nr. 124/2000 privind structura personalului Curții Constituționale. Potrivit art. 2 alin. (8) din Legea nr. 124/2000, „Prim-magistratul-asistent, magistrații asistenți șefi și magistrații asistenți fac parte din Corpul magistraților, în sensul prevăzut prin titlul IV din Legea nr. 92/1992, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Aceștia sunt asimilați, ca rang și salarizare, cu magistrații de la Curtea Supremă de Justiție care ocupă funcțiile similare, beneficiind în mod corespunzător de drepturile acestora”.

Conform art. 14 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă privind elaborarea actelor normative, „(1) Reglementările de același nivel și având același obiect se cuprind, de regulă, într-un singur act normativ. (2) Un act normativ poate cuprinde reglementări și din alte materii conexe numai în măsura în care sunt indispensabile realizării scopului urmărit prin acest act”.

În acest context, apreciem că pentru respectarea normelor de tehnică legislativă și pentru coerența reglementării, dispozițiile referitoare la magistrații asistenți ai Curții Constituționale trebuie să se regăsească doar în cuprinsul Legii nr. 124/2000 privind structura personalului Curții Constituționale, sens în care este necesară reevaluarea dispozițiilor amintite de către Parlament.

22. Art. I pct. 134 din legea supusă reexaminării modifică art. 75 din Legea nr. 303/2004 în privința competențelor Plenului, respectiv ale secțiilor Consiliului Superior al Magistraturii de a apăra judecătorii și procurorii „împotriva oricărui act de imixtiune în activitatea profesională sau în legătură cu aceasta”, care le-ar putea afecta independența și imparțialitatea, precum și „împotriva oricărui act care ar crea suspiciuni cu privire la acestea” ori de a apăra reputația profesională a judecătorilor și procurorilor.

Prin dispozițiile art. 75 alin. (1) lit. c) din legea supusă reexaminării s-a atribuit Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii competența de a „apăra independența puterii

„judecătorești”, pentru ca prin dispozițiile alin. (3) al aceluiași articol să se atribuie Plenului Consiliului Superior al Magistraturii competența de a soluționa „sesizările privind apărarea independenței autorității judecătorești în ansamblul său”, „cu avizul fiecărei secții”.

Prin Decizia nr. 252/2018, paragrafele 143 – 145, Curtea Constituțională a arătat că „Soluționarea sesizărilor privind apărarea independenței autorității judecătorești în ansamblul său era de competența Plenului Consiliului Superior al Magistraturii, noua soluție legislativă alterează competența acestuia, întrucât nu se poate îndepărta de soluția dată de secțiile Consiliului Superior al Magistraturii în avizul exprimat, iar rolul său devine unul formal, de executare a avizului conform al secțiilor”. În această decizie, Curtea a arătat că este încălcat art. 133 alin. (1) din Constituție, întrucât textul analizat condiționează de avizele conforme ale secțiilor apărarea independenței întregii autorități judecătorești.

În urma punerii în acord a legii cu decizia Curții Constituționale, Parlamentul a eliminat caracterul conform al avizelor, dar a separat în același timp atribuțiile celor două secții ale Consiliului Superior al Magistraturii în această materie. Mai mult, prin modificările aduse art. 75 alin. (1) din Legea nr. 303/2004, legiuitorul a introdus o nouă atribuție pentru Secția pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii și anume: dreptul, respectiv obligația ca, la cerere sau din oficiu „să apere independența puterii judecătorești”.

În primul rând, noua atribuție dată Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii este una care vizează substanța legii. Această modificare nu are legătură cu Decizia nr. 252/2018, în care Curtea Constituțională a arătat că nu este de competența secțiilor CSM să soluționeze aspecte care țin de apărarea independenței autorității judecătorești în ansamblul său, ci de competența Plenului CSM, prin prisma rolului său constituțional de garant al independenței justiției. Dat fiind faptul că această modificare nu vizează nici prevederile legale constatate ca fiind neconstituționale, nici prevederi care se găsesc într-o legătură indisolubilă cu dispozițiile declarate ca fiind neconstituționale și nici alte prevederi care, deși nu sunt în relație indisolubilă cu acestea, trebuie recorelate ca urmare a modificărilor operate în vederea punerii de acord cu decizia Curții Constituționale, astfel cum s-a arătat în jurisprudența Curții Constituționale (Decizia nr. 250/2018), apreciem că Parlamentul a depășit limitele de a pune legea în acord cu Decizia Curții Constituționale nr. 252/2018, încălcând art. 147 alin. (2) din Constituție.

În al doilea rând, dacă se apreciază că nu s-au depășit limitele reexaminării în acest caz, reglementarea atribuției Secției pentru judecători de a apăra „independența puterii judecătorești” este una incompletă și neclară, contrar exigențelor de calitate a legii dezvoltate în jurisprudența Curții Constituționale. Observăm că, în privința apărării judecătorilor sau procurorilor („împotriva oricărui act de imixtiune în activitatea profesională care le-ar putea afecta

independența sau imparțialitatea judecătorilor, respectiv imparțialitatea sau independența procurorilor în dispunerea soluțiilor, precum și împotriva oricărui act care ar putea crea suspiciuni cu privire la aceasta”, dar și în cazul „apărării reputației profesionale” a judecătorilor și procurorilor), legea menționează că aceștia se pot adresa direct secțiilor CSM pentru a dispune măsurile necesare, conform legii.

Însă, în cazul noii atribuții introduse de legiuitor prin art. 75 alin. (1) lit. c), observăm că reglementarea nu precizează cum se exercită această atribuție, respectiv dacă ea este exercitată din oficiu sau la cerere, iar dacă s-ar concluziona că se realizează la cerere, care sunt titularii care au posibilitatea de a sesiza Secția pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii pentru „apărarea independenței puterii judecătorești”. Reglementarea în acest mod a acestei atribuții creează confuzie și lipsește norma de previzibilitate, încălcându-se totodată art. 1 alin. (5) din Constituție în componenta sa referitoare la calitatea legii.

În al treilea rând, introducerea acestei atribuții vine în contradicție cu rolul constituțional al Consiliului Superior al Magistraturii de garant al independenței justiției prevăzut de art. 133 alin. (1) din Legea fundamentală. Așa cum a reținut Curtea Constituțională în Decizia nr. 252/2018, par. 147, „Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției, drept pentru care, atunci când sesizarea privește apărarea independenței autorității judecătorești, aceasta

trebuie dezbătută în mod efectiv și cu caracter decizional de către Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, nu de secțiile acestuia, care s-ar putea anihila reciproc, plenul rămânând cu o competență formală în toată această procedură”. În conformitate cu dispozițiile constituționale, competența generală de garant al independenței justiției aparține Plenului Consiliului Superior al Magistraturii, ca organism colectiv reprezentativ al autorității judecătorești, iar Secțiile au doar o competență specială, de atribuire, limitată numai la răspunderea disciplinară a magistraților. De altfel, materia răspunderii disciplinare este singura pe care art. 134 alin. (2) din Legea fundamentală o atribuie tot Consiliului Superior al Magistraturii, dar prin secțiile sale. Pentru aceste considerente, întrucât un astfel de subiect nu vizează apărarea reputației unui singur judecător sau protejarea acestuia de orice imixtiune de natură să-i afecteze independența sau imparțialitatea, ci chiar „apărarea independenței puterii judecătorești”, în ansamblul său, această atribuție ar trebui să revină tot Consiliului Superior al Magistraturii în componența sa plenară, în caz contrar încălcându-se art. 133 alin. (1) din Legea fundamentală.

23. Art. I pct. 142 din legea supusă reexaminării modifică art. 82 din Legea nr. 303/2004 ce reglementează condițiile de pensionare ale magistraților.

Astfel, în forma aflată în vigoare, art. 82 alin. 3 prevede că „De pensia de serviciu prevăzută la alin. (1) beneficiază, la împlinirea vârstei de

60 de ani, și judecătorii și procurorii cu o vechime în magistratură între 20 și 25 de ani, în acest caz cuantumul pensiei fiind micșorat cu 1% din baza de calcul prevăzută la alin. (1), pentru fiecare an care lipsește din vechimea integrală în magistratură”. Așadar, pensionarea judecătorilor și procurorilor care nu au o vechime în magistratură de cel puțin 25 de ani, se poate face în prezent și dacă aceștia au o vechime cuprinsă între 20 și 25 de ani, cu condiția împlinirii vârstei de 60 de ani.

Modificarea adusă art. 82 alin. (3) introduce posibilitatea ca această pensionare a judecătorilor care au între 20 și 25 de ani vechime în magistratură să se poată realiza chiar înainte de împlinirea vârstei de 60 de ani.

Apreciem că o astfel de prevedere este de natură să producă un impact negativ semnificativ asupra calității actului de justiție, prin ieșirea din sistemul judiciar a judecătorilor și procurorilor specializați, cu o experiență profesională construită de-a lungul unei cariere, fiind afectată și capacitatea generală de funcționare a instanțelor și parchetelor (în condițiile în care, în prezent, sunt instanțe și parchete care nu pot funcționa în lipsa delegării unor judecători de la alte instanțe, respectiv a unor procurori de la alte parchete).

În condițiile în care nu sunt prevăzute dispoziții tranzitorii, nu există o analiză de impact asupra unei astfel de reglementări, fiind ignorate semnalele de îngrijorare transmise chiar din interiorul sistemului

judiciar de către magistrați, apreciem necesară menținerea formei aflată în vigoare.

Totodată, în condițiile în care un număr semnificativ de magistrați – cei mai mulți de la Înalta Curte de Casație și Justiție – ar putea beneficia de o asemenea dispoziție, apreciem că aceste modificări riscă să pună în pericol chiar stabilitatea și buna funcționare a sistemului judiciar, reprezentând un pericol real pentru bunul mers al justiției din România.

În același timp, semnalăm că prin prevederea unei condiții de vechime de minimum 18 ani pentru ca magistrații să fie eligibili pentru un post în cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție, teoretic, judecătorii ar putea activa la instanța supremă pentru o perioadă de doar doi ani, dacă respectivele persoane intenționează să se pensioneze după 20 de ani de activitate în magistratură.

Efectul combinat al acestor dispoziții poate afecta gestionarea corespunzătoare a cauzelor aflate pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție (spre exemplu, întâzieri în soluționarea dosarelor prin necesitatea repunerii pe rol a cauzelor, urmare a încetării activității unor judecători în fața cărora s-au administrat în mod direct probe sau care au participat la cercetarea judecătorească ori dezbateri, respingerea cauzelor urmare a împlinirii termenelor de prescripție etc.).

În consecință, solicităm Parlamentului reanalizarea dispozițiilor menționate și înlăturarea riscurilor unor plecări masive din magistratură care, în absența oricăror analize de impact, pot duce la un blocaj al sistemului judiciar. În același scop, considerăm că se impune și instituirea unor dispoziții tranzitorii în conținutul legii.

24. Art. I pct. 151 din legea supusă reexaminării modifică art. 96 din Legea nr. 303/2004, care reglementează, în cuprinsul alin. (1) – (11), eroarea judiciară, procedura de constatare a acesteia și condițiile exercitării acțiunii în regres de către statul român, prin Ministerul Finanțelor Publice.

a) Alin. (3) al art. 96 prevede că „există eroare judiciară atunci când:
a) s-a dispus în cadrul procesului efectuarea de acte procesuale cu încălcarea evidentă a dispozițiilor legale de drept material și procesual, prin care au fost încălcate grav drepturile, libertățile și interesele legitime ale persoanei, producându-se o vătămare care nu a putut fi remediată printr-o cale de atac ordinară sau extraordinară; b) s-a pronunțat o hotărâre judecătorească definitivă în mod evident contrară legii sau situației de fapt care rezultă din probele administrate în cauză, prin care au fost afectate grav drepturile, libertățile și interesele legitime ale persoanei, vătămare care nu a putut fi remediată printr-o cale de atac ordinară sau extraordinară”.

Potrivit alin. (4): „Prin Codul de procedură civilă și Codul de procedură penală, precum și prin alte legi speciale, pot fi reglementate

ipoteze specifice în care există eroare judiciară”.

În Decizia nr. 252/2018, par. 149 și următoarele, Curtea Constituțională a declarat neconstituțională definiția erorii judiciare și a arătat că, deși sunt preluate literal considerentele din Decizia Curții Constituționale nr. 45/2018, dispozițiile art. 96 alin. (3) și (4) din lege nu corespund unei opere de legiferare. Curtea a arătat că aceasta nu poate să se substituie legiuitorului în sensul de a oferi expresia normativă exactă a erorii judiciare, acestuia revenindu-i obligația de a stabili ipotezele pe care le consideră a fi erori judiciare, pe baza criteriilor, exigențelor sau valențelor de natură constituțională stabilite de Curte.

Astfel, legiuitorul trebuia să dea o expresie normativă elementelor/ împrejurărilor/situațiilor care pot fi încadrate în noțiunea de „eroare judiciară”, pentru a stabili criterii clare și univoce, utile instanțelor judecătorești chemate să interpreteze și să aplice legea.

În Decizia nr. 45/2018, par. 217, Curtea a arătat că în definirea erorii judiciare trebuie să se țină cont de „dezlegarea unei situații litigioase contrar realității faptice/juridice, precum și neregularitatea manifestă în privința desfășurării procedurii, care nu a fost remediată în cursul acesteia, ambele legate de ideea de vătămare a drepturilor și libertăților fundamentale”. Curtea a reținut că legiuitorul are obligația de a identifica și reglementa acele încălcări ale normelor de drept material sau procesual care se circumscriu noțiunii de eroare judiciară.

În lipsa unor astfel de elemente de circumstanțiere, precizie și detalieri, legea ar rămâne la un nivel științific, abstract, fără legătură cu realitatea juridică, ceea ce nu este de dorit.

În urma reexaminării legii în condițiile art. 147 alin. (2) din Constituție, semnalăm că definiția dată de legiuitor nu corespunde considerentelor celor două decizii ale Curții Constituționale. Reglementarea păstrează un caracter general, aspect sancționat de Curtea Constituțională chiar în Decizia nr. 252/2018, unde, în paragraful 252 a arătat că „legea este adoptată pentru a fi aplicată și nu pentru a conține principii generale pentru ca, ulterior, să se adopte o altă reglementare care să le concretizeze; de aceea, o lege cuprinde atât principii generale, cât și reglementări specifice care pun în aplicare aceste principii. Aceasta ar trebui să fie și abordarea legiuitorului cu privire la eroarea judiciară”. Încălcarea acestui considerent este confirmată și de modul de formulare a art. 96 alin. (4) care menționează că „Prin Codul de procedură civilă și Codul de procedură penală, precum și prin alte legi speciale, pot fi reglementate ipoteze specifice în care există eroare judiciară”.

Așadar, obligația legiuitorului fixată de Curtea Constituțională era tocmai de a identifica și reglementa acele încălcări ale normelor de drept material sau procesual care se circumscriu noțiunii de eroare judiciară, în sensul considerentelor din Decizia nr. 252/2018, anterior citate. Legiuitorul a păstrat o definiție generală, de principiu, a erorii judiciare, făcând trimitere la alte reglementări necesare pentru a

completa această definiție, aspect ce încalcă art. 147 alin. (4) din Constituție referitor la efectul obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale.

În mod suplimentar, folosirea sintagmei „încălcarea evidentă”, în lipsa unor criterii de apreciere a unei astfel de încălcări, lipsește norma de claritate și precizie, contrar exigențelor de calitate a legii stabilite de art. 1 alin. (5) din Constituție. Este adevărat că unul dintre elementele de care trebuia să țină cont legiuitorul era gravitatea încălcării unor norme de drept material sau procesual, dar o preluare *tale quale* a considerentelor Curții Constituționale, fără detalierea clară a unor astfel de dispoziții lipsește norma de claritate și destinatarii acesteia de posibilitatea de a prevedea conduita de urmat.

b) Alin. (8) al art. 96 din legea supusă reexaminării conține dispoziții referitoare la răspunderea magistraților pentru erorile judiciare. Prin Decizia nr. 45/2018, Curtea Constituțională a declarat neconstituționale definițiile date erorii judiciare, relei credințe și gravei neglijențe, precum și declanșarea automată a acțiunii în regres împotriva magistratului, fără ca statul să realizeze o evaluare cu privire la existența sau nu a gravei neglijențe sau a relei-credințe.

În forma adoptată, art. 96 alin. (8) se modifică astfel: „Statul, prin Ministerul Finanțelor Publice, va exercita acțiunea în regres împotriva judecătorului sau procurorului dacă, în urma raportului consultativ al Inspecției Judiciare prevăzut la alin. 7 și al propriei evaluări, apreciază

că eroarea judiciară a fost cauzată de judecător sau procuror ca urmare a exercitării funcției cu rea-credință sau gravă neglijență. Termenul de exercitare a acțiunii în regres este de 6 luni de la data comunicării raportului Inspecției Judiciare.”

Chiar dacă în urma punerii de acord a legii cu Decizia nr. 45/2018, legiuitorul a reglementat o procedură prin care nu se declanșează în mod automat acțiunea în regres – menționând că declanșarea acțiunii în regres se realizează după transmiterea unui raport consultativ al Inspecției Judiciare și după „o proprie evaluare” a Ministerului Finanțelor Publice – apreciem că omisiunea reglementării prin lege a unei proceduri clare prin care să fie realizată această „evaluare proprie” este de natură să creeze impredictibilitate în aplicarea normei.

În plus, dată fiind importanța asigurării tuturor garanțiilor privind independența judecătorilor și procurorilor, având în vedere că Ministerul Finanțelor Publice decide cu privire la exercitarea funcției de către un magistrat, cu rea-credință sau gravă neglijență, deși este un organ al administrației publice centrale, se impune reanalizarea dispozițiilor criticate, în vederea eliminării oricărui element de natură subiectivă în luarea deciziei privind promovarea acțiunii în regres.

Față de argumentele expuse mai sus și având în vedere competența legislativă exclusivă a Parlamentului, vă solicităm reexaminarea Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

KLAUS-WERNER IOHANNIS